

šajte onih, ki odsvetujejo! Oni svetujejo po mišljenju in svetujejo slabo, ker od tega bi imeli škodo vsi, vsa dežela in vsak kmet! Obrat sedanjega težavnega vojnega časa zagotovimo kljub temu, da oddamo polagoma vole. Mi vprežemo za vsakega oddanega vprežnega vola menjaje po dve kravi; zatoorej moramo za četni učiti krave vpregati takoj v celi deželi; ne čakajte dotlej, da se voli odvzamejo! Vpregajte že sedaj poleg volov krave in velike telice! Krave se lahko navadijo vleči, lažje kakor voli. Tretji že dobro vlečejo. Krave se dajo bolje voditi kakor voli. V lahki vpregi gredo tudi hitreje. Da se mleko kolikor le mogoče malo oškoduje, se naj vpregajo krave pri težkem delu samo poldnevno: torej namesto enega vola cel dan, po eno kravo pol dneva. Po prvem tednu uka dobi krava zopet več mleka. Le pri težki vpregi na njivi izgubi naučena vprežna krava povprečno 1 tretjino mleka. Za težko vprego se sedem mesecev in dalje noseče živali ne smejo vpregati. Pred vpreganjem odlagajte rogove končine in prirežite kravam parklje. V Svici, na Tirolskem in na Solnograškem se uporabljajo skoro za vse poljedelske vprege krave; za oranje, vžigjenje, košnjo, dovažanje in odvažanje; te krave dajo vendar mnogo mleka, so pri tem zdrave in prinašajo lepa teleta. Tinkaj je prav malo vprežnih volov. Mi bomo storili, kar je mogoče, da omejimo oddajo volov na najpotrebnejšo množino in da jih kmalu razdelimo — toda zabraniti te oddaje ne moremo in ne smemo! Čas je preršen in zahteva te žrtve. Samo onemu se bo prizanašalo do zadnjega, ki nimamo nobenih nadomestnih živali (konj, mladih volov, vprežnih krav), ali si jih ne more priskrbeti. Kdor pa zna z voli voziti, stori to tudi prav lahko s kravami in telicami. Vse je samo navada in če se poizkusi — lažja, kakor si mislimo. Pomagajte torej vsi in začnite povsod takoj! Pozneje bomo od sedanjega naraščanja mladih volov imeli zopet dovolj volov.

Iz tega namestnikovega oklica je posneti, da se bo posestniku, ki ima n. pr. samo en par volov, samo eno kravo in poleg nje samo mlado, drobno živino, z oddajo volov prizanašalo. Kakor hitro pa ima kdo dve kravi ali poleg krave večjo telico ali bika, bo moral vole oddati. Kdor torej poleg enega para volov nima nadomestne vprežne živine, naj se v slučaju, da se mu hoče odvzeti zadnji par volov, sklicuje na oklic cesarskega namestnika št. 2-1263-6-16, ki je nabit po vseh občinah.

Kako bo letos z žitom in moko.

Glede popisovanja in oddaje žita, uporabe moke itd. krožijo letos različne vesti, ki po večini ne odgovarjajo resnici. Mi smo se obrnili do merodajne oblasti in smo od tam dobili sledeče podatke.

Popisovanje žitnih zalog.

Ker je žito letos ravno tako zaseženo kakor lani, se bo tudi letos vršilo popisovanje žitnih zalog. Popisovanje bo letos dvojno: 1. začasno in 2. splošno. Ko se žito zmlati, bo moral posestnik sproti pri občini naznaniti, koliko žita je namlatil. Občina bo morala voditi posebne knjige, v katerih se bo sproti zaznamovalo, koliko žita se je pri posameznih posestnikih namlatilo. Jeseni, ko bo vsa mlačev gotova, se bo vršilo splošno popisovanje žita, kakor l. 1915. Popisovanje bodo zopet vršili zaupniki po občinah in sicer s to razliko, da bo letošnje popisovanje mnogo natančnejše kot lanske leto.

Mlačev.

Cesarska namestnija je s posebnim odlokom odredila, da se mora mlačev do gotovega roka opraviti. Natančnejše o tem pozneje. Ako komu primanjkuje mlačev, lahko zahteva od okrajnega glavarstva, da mu da delavskih moči (vjetnike ali vojaške) na razpolago, da se more mlačev skonečati. Ako posestniki sami ne morejo pravočasno izvršiti mlačev, lahko glavarstvo odredi prisilno mlačev. Oblastva namerava mlačev tako urediti, da bodo v občini, kjer večina posestnikov svojega žita ne bo do gotovega roka zmlatila, poslala oddelke vojaških mlačev s stroji, ki bodo po celi občini od hiše do hiše vse žito zmlatili. Posestniki, ki imajo mlatilne stroje, bodo morali dati iste tem mlatilnim skupinam na razpolago. Ti mlatiči, kakor tudi voditelji parnih mlatilnic se od okrajnega glavarstva zaprisežejo, da bodo v svoje zapiske natančno zapisovali, koliko je kateri posestnik namlatil žita. Da ne bo treba tujih, nepoznatih mlačev, je najbolje, da se vsak posestnik z mlačvo kolikor le mogoče podviza.

Zupanstva bodo morala mlačev nadzorovati in vsak teden sproti poročati, koliko žita se je v tednu namlatilo. To določilo bo težko izvedljivo. Mnogi de-

lavec gre mlatiti žito edino še za to, ker dobi kakor plačilo žito; raditega bodo kmetje še veliko težje dobili mlačve. Nadalje pa bo tudi naznanilo o vspehu mlačve izredno težavno. Ob tej priliki opozarjamo posestnike, da naj gledajo, da kolikor mogoče z domačimi ljudmi opravijo mlačev in da si doma skrbno zapisujejo, koliko žita in sicer po posameznih vrstah so namlatili in naznanili pri občini, da pozneje pri splošnem popisovanju ne bodo kaj drugega ali drugače pripoznali.

Oddaja žita.

Za vsako osebo je določeno, da sme vporabiti, ali zavžiti dnevno: osebe, ki imajo opraviti z žetvijo in mlačvo in sicer samo do 1. oktobra 1916 500 gramov žita ali 400 gramov moke, sicer pa za osebe, ki opravljajo težka (kmečka) dela skozi celo leto vsak dan 300 gramov žita, ali 300 gramov moke; za vse druge pa 240 gramov žita ali 200 gramov moke. Za seme se sme računati od letošnje žetve: pšenice 20%, rži 20%, ječmena 20%, ovs 20%, koruze 10%, ajde 20%, prosa 20% in fižola 10%. Ko si si torej napravil račun, koliko žita rabiš za prehrano družine do nove žetve, koliko boš rabil žita za seme, lahko preračuniš, koliko imaš žita za oddati.

Vzamimo primer: Pri hiši je deset ljudi. Za od 1. avgusta do 1. oktobra sme teh 10 oseb, ako opravljajo žetvena dela, porabiti 300 kg žita, od 1. oktobra do 31. julija približno 1100 kg, torej skupno za celo leto okroglo 1400 kg žita (fižol ni štet). Pridelal pa si n. pr. 700 kg pšenice, 400 kg rži, 300 kg ječmena in 1100 kg koruze. Od tega si smeš sedaj odračunati pšenice za seme 140 kg, rži 80 kg, ječmena 60 kg, koruze 110 kg. Pridelal si skupno 2500 kg žita, za hrano in seme ga pa rabiš 1700 kg. Oddati ti ga torej moral približno 700 kg. Tako in enako računaj in ne boš imel nobenih sitnosti pri rekviriranju.

Krmjenje z žitom.

Pri mlačvi, oziroma čiščenju žita smeš napraviti največ 5% odpadnega žita, katero smeš slobodno pokladati živini. Koruzo lahko dajaš v poljubni množini kot krmilni približek svinjam in drugim domačim živalim; ječmena se sme porabiti eno četrtino celoga pridelka za krmo živini, to seveda smeš pri gorjem računu vzeti v poštev in toliko manj ječmena oddati.

Kako bo z mlino?

Stajerska cesarska namestnija bo določila letos tudi strogo nadzorstvo pri mlinih. Lastnik žita bo smel svoje žitne zaloge dati le v tisti mlin v zmletje, kateri bo od oblasti določen. Vsak gospodar bo dobil od okrajnega glavarstva posebno karto za mlin. Na tej karti bo natančno določeno, koliko žita vseh vrst sme za dobo dveh mesecev zapeljati v mlin. V mlino se bodo vodili natančni zapiski. Oblasti se baje pečajo tudi z mislijo, da bi se nadzorovalo mletje žita na domačih mlinih (žrnjajah). Da bi se žrnjaje „zapečatile“ ali odpravile, kakor se govori, je prazna bajka. Upamo, da bodo kmečki in delavski prijatelji storili potrebne korake, da se mletje na domačih mlinih ne bo omejilo ali otežkočilo. Mi bomo v našem listu že pravočasno glede zadeve z mlino naše bralce poučili.

Opetovano pa opozarjamo, da mlinarji za zmletje ne smejo jemati merice, ampak plačilo v denarju in sicer od pšenice (za 100 kg) 2 K 80 v, ječmena in rži 2 K 50 v, za koruzo 2 K 60 v. Če zapelješ 100 kg pšenice v mlin, ti mora dati mlinar za to vsaj 78 kg moke, 17—19 kg otrobov, 3—4 kg pa se računa za razprašenje.

Oves se ne sme zmleti.

Oves se ne sme zmleti in ne pokladati drugi živini razun konjem in sicer enemu konju na dan 1 kg. Ves oves, kar ga pridelovalec ne rabi za seme, in za konje, se mora oddati.

Razloček med prostovoljno in prisilno oddajo.

Cesarska namestnija je izdala naredbo glede rokov, kako se naj žito ponudi vojno-žitno-prometnemu zavodu. Ti roki za oddajo so sedaj prostovoljni. Kdor pa najpozneje do 31. januarja ne bo oddal vsega svojega odvišnega žita, se ga bo po oblasti v to prisililo. Najbolje je, da se žito, ki se ga bo itak moralo oddati, takoj dene posebej in žito, ki je za dom in seme, tudi posebej.

Čas mlačev in oddaje.

Stajerska cesarska namestnija je izdala novo naredbo, ki določa časovne dobe, do katerih mora biti izvršena letošnja mlačev ter biti oddane odvišno žito vojno-žitno-prometnemu zavodu. Kmetje morajo žito letošnjega pridelka zmlatiti v določenih rokih, ki so za razne kraje za prvo tretjino pridelka različni in sicer se določa, da mora biti zmlačen ječmen in rž med 15. avgustom in 30. septembrom, pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica in soržica med 15. septembrom in 31. oktobrom. Prva tretjina se bo morala ponuditi vojno-žitno-prometnemu zavodu med 15. avgustom in 30. septembrom. Druga tretjina se bo morala oddati eden mesec pozneje, tretja tretjina pa za dva do tri mesece pozneje.

Tozadevnd se določa: V mestnih okoliših Maribor, Celje in Ptuj, v sodnijskih okrajih celjska okolica, Ormož, Lipnica, Ljutomer, Maribor, Čmurek, Gornja Radgona, Brežice in Sv. Lenart v Slov. gor. mora biti izvršena zmlačev ječmena in rži in sicer: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 15. avgusta 1916, druga tretjina do 15. septembra in ostanek do 15. decembra 1916.

Pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica, soržica: prva tretjina vsega pridelka do 15. septembra 1916, druga tretjina do 15. oktobra 1916 in ostanek do 15. januarja 1917.

V sodnijskih okrajih Arvež, Nemški Lonč, Kozje, Vransko, Sevnica, Marenberg, Rogatec, Smarje, Soštanj, Laško, Slov. Bistrica in Slovenjgradec: rž in ječmen: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 31. avgusta 1916, druga tretjina do 30. septembra 1916 in ostanek do 31. decembra 1916. Pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica in soržica: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 30. septembra leta 1916, druga tretjina do 31. oktobra 1916 in ostanek do 31. januarja 1917.

V sodnijskih okrajih Konjice in Gornjigrad: rž in ječmen: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 30. septembra 1916, druga tretjina do 31. oktobra 1916 in ostanek do 31. januarja 1917. Pšenica, pira, napolica, proso, oves, grašica in soržica: prva tretjina vsega letošnjega pridelka do 31. oktobra, druga tretjina do 30. novembra in ostanek mora biti zmlačen ter odvišno žito oddano do 31. januarja 1917.

Iz mest na deželo!

Na Nemškem so dali na tisoče mestnih otrok poštenim kmetiskim družinam na kmete, ker je v mestih veliko pomanjkanje in silna draginja. Reče ne more izhajati v teh razmerah; ubogim otrokom se že kar na obrazu pozna, da precej stradajo. Če se jim da mala denarna podpora, si ne morejo za te bore vinarje skoro prav ničesar kupiti. Na kmetih pa še ni taka zadrega. Velikih zalog ob tem času seveda ni na deželi, toda za silo je še vsega živeža zadosti. Le delavcev zelo primanjkuje. Otroci morajo opravljati težka moška dela. Prav lahko bi prevzeli k mizi še kakega mestnega dečka, ki bi pomagal na polju in doma pri lahkih delih. Tudi ženske bi dobile tu na kmetih lahko zadosti dela in s tem potrebna hrano, le delati bi bilo treba. Tako bi spoznali mestni otroci kmetске težave, bi si utrdili zdravje, se navadili dela, kar bi jih utrdilo za poznejši poklic in jim dalo pravo značajnost.

Tudi pri nas bi se prav lahko otroci revnih družin iz mest spravili na kmete, saj je znano dobro srce naših kmetiskih mater. Delavcev pa res potrebujemo.

Po mestih pohajkuje tudi sedaj v vojskem času vse polno brezposelnih, delazmožnih ljudi, ki raje trpe pomanjkanje, nego da bi prišli za kako kmetško delo. Seveda je bolj prijetno v mestu lenobo pasti, kakor cel dan v solnčni vročini delati.

Primerno bi bilo za sedanjí čas, da bi oblasti stopile osebam, ki brez vsakega dela pohajkujejo po mestih, odločno na prste in jih poslale na deželo pridelovat živež. Seveda bi bil s temi prisilnimi delavci v mnogih ozirih velik križ, ker bi jim ne dišalo naporno delo in tudi priprosta hrana ne, a spoznali bi vsaj, koliko truda in znoja mora kmetič prestati, — predno pridelava za se in za mesta dovolj živeža.

Pridelovanje domače detelje v vojnem času.

Tesno je danes že za marsikaj in s pomanjkanjem narašča draginja. Že ni dobiti za drag denar najpotrebnejših stvari in vedno hujša bo še ta zadrega.

Kmetovalec toži zlasti o pomanjkanju tehnik krmil, za katera bi moral dati kravo iz hleva, da bi te le vzredil. Vprašanje je le, ako je bilo tega tudi treba? Odgovor pravi da ne! Se je dobiti namreč mlevskih odpadkov (otrobov itd.) za primerno ceno, le pobrigati se je treba zanje. In z mlevskimi odpadki, kar jih je še, četudi bolj za zabelo, se da izhajati za silo v urejenem kmetijskem gospodarstvu, ako pridelava doma dovolj dobrega sena, zlahke detelje in sočnih okapavin (krompirja, korenja, pese, repe itd.).

Sploh je velika zmotna, ako se pripisuje prevelika važnost novodobnim tržnim močnim krmilom za vzrejo in rejo živine. Saj je pri nas še nekaj vzornih kmetijskih gospodarstev, v katerih se ni porabilo do zdaj niti za pest teh nadomestnih močnih krmil in vendar so njihovi hlevi še vedno polni dobro rejene živine in mastnih svinj. V teh gospodarstvih se obrača seveda posebna skrb travnikom in pridelovanju njivske krme, ki se lahko v mnogih ozirih meri s tečnostjo raznovrstnih industrijskih krmnih odpadkov, s katerimi se poplavlja v poslednjih časih krmni trg.

Važno je v sedanjih časih zlasti pridelovanje domače detelje, ki po svoji redilnosti prekaša marsikatero močno krmilo. Domača detelja daje izvrstno, svežo in suho krmo ter v zvezi z okopavinami prav lahko nadomešča vsakovrstna močna krmila. Zato bi bilo želeli, da bi se naši kmetovalci lotili pridelova-